

Skolbeslut för grundskola

efter tillsyn i Humleskolan
i Bromölla kommun

Barn- och utbildningsnämnden

Storgatan 43

295 31 Bromölla

Rektor Sven Håkansson

Humleskolan, Tians väg 75

295 35 Bromölla

Tillsyn i Humleskolan

Grundskola, årskurserna 7–9

Helhetsbedömning och beslut

Skolinspektionens tillsyn fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Granskningen avser inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan. Istället har en bedömning gjorts av i vilken utsträckning skolan, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i detta beslut grundas på de dokument som Humleskolan och Bromölla kommun skickat in, den verksamhetsredogörelse skolan lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besöket i verksamheten.

År 2005 var över 90 procent av eleverna på Humleskolan behöriga till ett nationellt program på gymnasiet men vid senaste resultatredovisningen hade andelen sjunkit, inte minst för pojkarna. Inför läsåret 2009/2010 var det en fjärdedel av pojkarna som inte nådde målen i svenska, engelska och matematik, vilket ledde till att de inte heller fick behörighet till ett nationellt program på gymnasiet.

Skolinspektionen har också kunnat konstatera att vare sig lärarna eller skolledningen har tillräcklig kontroll över elevernas resultat. Även om uppföljningssystemen förbättrats i samband med införandet av PODB, ett digitalt system, så måste fortsatta insatser komma till stånd för att det ska ske en kontinuerlig uppföljning av varje elev i alla ämnen, inte bara i de behörighetsgivande ämnena.

Intervjuer med skolledningen och inte minst personalen ger en samstämmig bild av den frustration som finns på skolan avseende möjligheterna att ge elever det stöd de är

i behov av. Det finns elever med specialpedagogiska behov som inte får sitt stödbehov tillgodosett och elever med utländsk bakgrund som har rätt att få stöd i form av studiehandledning men som deltar i undervisningen utan att förstå det svenska språket, än mindre kunna göra sig förstådd.

Intervjuer med lärarna har gett belägg för att det bland vissa lärargrupper finns en pågående pedagogisk diskussion där metoder och resultat finns på agendan och olika arbetssätt prövas och analyseras. Men av samma intervjuer har också framgått att det finns lärare som ogärna deltar i ett förnyelsearbete, ett arbete som kan innebära att lärarlagen samarbetar för att i så hög utsträckning som möjligt kunna möta och stimulera varje elev och låta eleven få överblick och se sammanhang i sin utbildning.

Skolinspektionen har i tillsynen av Humleskolan identifierat följande brister som måste åtgärdas

- Skolinspektionen bedömer att alla elever inte ges förutsättningar att nå lägst mål att uppnå i kursplanerna (Lpo 94, 2.2 Kunskaper och kursplaner),
- Skolan tar inte tillräckligt stort ansvar för att resultaten regelbundet utvärderas och används som ett underlag för att nå de nationella målen (Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar),
- Skolan har inte tillräckligt höga och tydliggjorda förväntningar på eleverna (Lpo 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Mål att sträva mot),
- Lärarna samverkar inte i tillräcklig utsträckning så att undervisningen ger eleverna möjlighet att få överblick och se sammanhang (Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Riktlinjer),
- Skolan ger inte särskilt stöd till de elever som bedöms ha svårigheter i sitt skolarbete (4 kap. 1 § andra stycket skollagen och 5 kap grundskoleförordningen).
- Skolan utarbetar inte alltid åtgärdsprogram på det sätt som grundskoleförordningen anger när en elev har behov av särskilda stödinsatser (5 kap. 1 § tredje och fjärde stycket grundskoleförordningen),
- Skolan ger inte studiehandledning på modersmålet till alla elever som har behov av det (5 kap. 2–3 §§ grundskoleförordningen).

Bedömningarna redovisas i bilagorna 1–2

Rektor och Bromölla kommun har ansvar för att åtgärder vidtas. Skolinspektionen kommer att följa upp detta beslut. Redovisning ska lämnas till Skolinspektionen tre från den dag Skolinspektionens beslut avseende Bromölla kommun meddelas.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsrådet Lennart Hansson och utredaren Maria Rydnér.

På Skolinspektionens vägnar

Lotta Kårlind

Enhetschef

Lena Godin

Undervisningsråd/föredragande

Bilaga 1	Allmänt om tillsynen och beskrivning av skolan
Bilaga 2	Tillsynsprotokoll och bedömningar för Humleskolan
Bilaga 3	Tabellbilaga

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför tillsyn i Bromölla kommun under våren 2010. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolor i kommunen. Skolinspektionen besökte Humleskolan den 3–4 februari 2010.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Skolbeslutet kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

När tillsynen har genomförts i hela kommunen sammanställs iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för skolväsendet i kommunen i ett beslut (slutligt beslut). Skolbesluten från samtliga skolor i kommunen fogas då till det beslutet som bilagor. Skolinspektionen kommer att följa upp vilka åtgärder som vidtagits i anledning av påtalade brister senast tre månader efter att kommunbeslutet meddelades.

Tillsynen inriktas mot fyra huvudområden: **måluppfyllelse och resultat, pedagogisk ledning och utveckling av skolan, skolans lärandemiljö** samt **enskild elevs rätt**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Under november månad 2009 gjorde Skolinspektionen en kvalitetsgranskning på Humleskolan avseende elevernas trygghet och studiero. Eftersom granskningen genomfördes nyligen ingår inte detta område i den regelbundna tillsynen.

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Humleskolan, dels den information som samlats in under besöket. I Humleskolan intervjuades rektorn, lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan**Tabell 1:** Antal elever på Humleskolan

Humleskolan	Antal elever
Grundskola	285

Källa: Uppgift från Humleskolan

Humleskolan ligger i Bromölla centralort och tar emot elever från skolorna i Gualöv, Edenryd, Näsum och Alviken. Verksamheten, som är organiserad i tre arbetslag omfattar årskurserna 7–9. I varje arbetslag finns en årskurs 7, en årskurs 8 och en årskurs 9. Från och med innevarande läsår har ett av arbetslagen utökats med ytterligare en årskurs 9. Skolan, som är byggd i ett plan med en centralhall i centrum byggdes i början av 1990-talet utifrån grundtanken att arbetslagen skulle undervisnings- och lokalmässigt skiljas från varandra. Detta var ett koncept som man menade skulle ge eleverna en lugnare arbetsmiljö och en känsla av tillhörighet till sitt eget arbetslag. Därför har varje arbetslag egen ingång, egen matsal, egen sal för undervisning i biologi och fysik och inte minst en hemvärd som står för städning, matlagning och också viss tillsyn av eleverna. Varje arbetslag utgör en självstyrande enhet med ansvar för bland annat budget, arbetsfördelning och planering. Inom rektorsområdet finns också en särskild undervisningsgrupp kallad Resursen som utgör ett eget arbetslag och som beskrivs närmare i kommunrapporten.

Tillsynsprotokoll med bedömningar för Humleskolan

Tillsynen har visat att åtgärder krävs inom de områden som är markerade. Bedömningar och motiveringar för detta redovisas i det följande.

Måluppfyllelse och resultat**Kunskaper****Pedagogisk ledning och utveckling av skolan****Fokus på skolans uppdrag****Lärarnas bedömning och utvärdering****Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering****Skolans lärandemiljö****Fokus på lärande****Tillit till elevens förmåga****Trygghet och studiero****Enskild elevs rätt****Bedömning och betyg****Undervisningstid och val****Särskilt stöd****Studie- och yrkesvägledning****Avgifter****Rektorns beslutsfattande**

Huvudområde: Måluppfyllelse

Bristområde: Kunskaper

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att alla elever inte ges förutsättningar att nå lägst mål att uppnå i kursplanerna.

Författningsstöd:

Lpo 94, 2.2 Kunskaper

Motivering:

Elevernas kunskapsresultat har på senare år sjunkit på Humleskolan. Meritvärdet år 2005 var 216,7 men har sedan dess sjunkit till 196 och det är värt att notera att pojkarna ligger cirka 65 poäng under flickornas meritvärde. Noterbart är också att över 90 procent av eleverna år 2005 var behöriga till ett nationellt program, en siffra som för pojkarnas del år 2009 har sjunkit med nästan 20 procentenheter. Däremot är resultaten konstanta för flickorna. Av Skolverkets statistik framgår vidare att kemi och fysik är de ämnen där eleverna lyckas sämst, en tredjedel av pojkarna nådde inte målen år 2009 och resultaten för flickorna är likaledes låga. Det framkommer under intervjuerna att skolan under läsåret 2008/2009 hade osedvanligt många elever, företrädesvis pojkar, som hade stora stödbehov och att man inte lyckades ge eleverna tillräckligt stöd, något som skolledningen och också lärarna menar har påverkat resultaten.

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bristområde: Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Bedömning:

Skolan tar inte tillräckligt stort ansvar för att resultaten regelbundet utvärderas och används som ett underlag för att nå de nationella målen.

Författningsstöd:

Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar

Motivering:

Det är nödvändigt att skolan har information om elevernas kunskapsutveckling men inte bara på individnivå utan också på elevgrupp och skolnivå som helhet. Informatio-

nen är en utgångspunkt för att kunna analysera orsakerna till vilka resultat eleverna når och därifrån utveckla och anpassa undervisning, stödinsatser och andra förutsättningar för elevernas lärande. Av intervjuer med skolledning och personalrepresentanter framgår att sådan information inte i tillräcklig utsträckning blir föremål för reflektion eller analys i skolledningen eller bland personalen.

Huvudområde: Skolans lärandemiljö

Bristområde: Tillit till elevernas förmåga

Bedömning:

Skolan har inte tillräckligt höga och tydliggjorda förväntningar på eleverna.

Författningsstöd:

Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Lpo 94 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Mål att sträva mot

Motivering:

I intervjuer med i första hand representanter för lärarna, görs ett antal uttalanden som tyder på att förväntningarna på eleverna präglas av en generaliserande syn på invånarna i kommunen. Flera lärare framhåller att man har höga förväntningar på eleverna och att man inte lägger kravnivån i förhållande till deras bakgrund. Men i intervjuerna framkommer trots det uttryck som bekräftar en misstanke om att skolan inte i tillräcklig grad tar ansvar för sitt kompensatoriska uppdrag. "Elevernas sociala förhållanden styr vi inte över, hjälpen kommer inte hemifrån och vi lever i efterdyningarna av en ökad arbetslöshet. Vi kämpar i motvind eftersom föräldrarnas studiemotivation är låg men nästa år kommer våra resultat att vara bättre eftersom vi har andra elever", ett axplock av citat som kan belysa detta. Lyhördhet inför elevers olika förhållanden är av största vikt, men en bestämd och förutfattad uppfattning om en individs bakgrund och identitet riskerar att osynliggöra själva individen, och kan på så vis försvåra för lärarna att se en elevs verkliga potential. Därutöver kan ett sådant synsätt på elever i ett visst upptagningsområde – eller inom en viss social grupp – framkalla ett negativt självuppfyllande beteende hos eleverna i fråga, i motsats till det läroplanen anbefaller om att låta eleverna utveckla tillit till sina egna förmågor med utgångspunkt i att eleverna kan och vill ta personligt ansvar.

Bristområde: Fokus på lärande

Bedömning:

Lärarna samverkar inte i tillräcklig utsträckning så att undervisningen ger eleverna möjlighet att få överblick och sammanhang.

Författningsstöd:

Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Riktlinjer

Motivering:

Av läroplanen framgår att alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för lärande och läraren ska samverka med andra lärare i arbetet att nå utbildningsmålen.

Med utgångspunkt i intervjuer och iakttagelser drar Skolinspektionen slutsatsen att det kan förekomma samverkansformer inom ett arbetslag om än i begränsad omfattning men i övrigt är alltför många av skolans dörrar stängda och avståndet mellan klasser och inte minst arbetslag är påtagligt. Det förekommer i någon mån tematiska inslag men trots det behöver samverkansformerna på skolan utvecklas så att elevernas lärande kan ske i ett mer långsiktigt, progressivt perspektiv och ge eleverna möjlighet att få överblick och se sammanhang. Ett väl utvecklat samarbete mellan lärarna ger också förutsättningar för att kunna individualisera undervisningen efter elevernas skiftande förutsättningar, intressen och mognad.

Huvudområde: Enskild elevs rätt

Bristområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Skolan ger inte särskilt stöd till de elever som bedöms ha svårigheter i sitt skolarbete.

Författningsstöd:

4 kap. 1 § andra stycket skollagen och 5 kap grundskoleförordningen

Motivering:

Av dokumentstudier och intervjuer framgår att elever som har svårigheter i skolarbetet inte ges det stöd de är berättigade till. Skolledningens och personalens oro för möjligheterna att tillgodose elevernas stödbehov är uppenbar på Humleskolan och flera uttrycker sin frustration över den ständiga känslan av otillräcklighet. Skolan har tillgång

till skolsköterske-, kurator- och psykologstöd såväl som specialpedagogiska insatser och av intervjuerna med skolans personal framgår att man sätter stort värde på elevhälsoteamets insatser. Men trots det finns ett antal elever som inte får det stöd eleven enligt författningarna har rätt till.

Bristområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Skolan utarbetar inte alltid åtgärdsprogram på det sätt som grundskoleförordningen anger när en elev har behov av särskilda stödinsatser.

Författningsstöd:

5 kap. 1 § tredje och fjärde stycket grundskoleförordningen

Motivering:

Av inspektionen framgår att åtgärdsprogram används som ett instrument på skolan och skolläring, lärare, elevhälsoteam och elevernas vårdnadshavare är involverade i arbetet. Arbetet med åtgärdsprogram har utvecklats på senare år men av såväl dokumentstudier som intervjuer framkommer att detta är ett utvecklingsarbete som trots det måste fortsätta. Av de åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av framkommer att de som regel är alltför oprecisa och allmänt hålla. Föräldrarna och hemmet åläggs ett stort ansvar och det framgår sällan vilka konkreta åtgärder som skolan tar ansvar för.

Bristområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Skolan ger inte studiehandledning på modersmålet till alla elever som bedöms ha behov av det.

Författningsstöd:

5 kap. 2–3 §§ grundskoleförordningen

Motivering:

Att skapa en god undervisningssituation för elever med utländsk bakgrund är en angelägen uppgift, inte minst för att skapa likvärdiga betingelser för alla elever. Andelen elever med annat modersmål har på senare år ökat på skolan och det finns uppenbart ett stort engagemang bland lärarna för att tillgodose elevernas stödbehov. Samtidigt finns det en utbredd frustration över att man inte anser sig ha resurser för att kunna göra ett tillfredsställande arbete. Att ge studiehandledning på elevens eget språk förekommer men det finns också elever som lämnas utan detta stöd trots att grundskoleförordningen anger att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det. Att hänvisa till att barn lär sig genom att vistas i en svensktalande miljö är en tolkning som inte överensstämmer med intentionerna i förordningen.

Tabell 1: Resultat för elever i årskurs 9 uppdelat på kön

	Humleskolan					Samtliga skolor i kommunen ¹	Kommun-grupp ²	Riket ³
	2005	2006	2007	2008	2009	2009	2009	2009
Genomsnittligt meritvärde	216,7	216,8	200,6	196,8	196	194,0	206,3	209,6
- Flickor	234,7	223,5	212,5	207	229,6	219,2	218,4	220,6
- Pojkar	193,6	209,6	186,9	186,8	161,1	170,7	194,2	198,9
Andel (%) som nått målen i samtliga ämnen	79	81	82	72	73	73	77	77
- Flickor	87	88	83	75	82	78	81	80
- Pojkar	68	75	81	69	64	68	72	74
Andel (%) behöriga till nationellt program	91	89	94	87	83	83	90	89
- Flickor	93	93	95	88	91	88	92	90
- Pojkar	89	86	93	86	76	79	88	88

Källa: Skolverkets skolblad, 2010-02-11

¹ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommunen² Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommungruppen³ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i riket